

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

דף שיח – כי האדם עץ השדה

*תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה

כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ לֹא תִשָּׁחֵת אֶת עֵצָה לְנֹדֶחַ
עָלְיוֹ גָּרְזָן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לִבָּא מִפְּנִיךָ בְּמִצּוֹר:
רַק עֵץ אֲשֶׁר תִּדְעֶה כִּי לֹא עֵץ מֵאָכֵל הוּא אֹתוֹ תִשָּׁחֵת וְכָרְתָּ וּבְנִיתָ מִצּוֹר עַל הָעֵיר
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּה:
(דברים כ, יט-כ)

שאלות לדיון:

- מה משמעות הציווי התנ"כי?
- כיצד מחולקים העצים בפסוקים? מדוע, לדעתך?

ופסק הרמב"ם הלכה:

אין קוצצין אילני מאכל שחוץ למדינה, ואין מונעין מהם אמת המים כדי שייבשו,
שנאמר: "לא תִשָּׁחֵת אֶת עֵצָה". וכל הקוצץ, לוקה. ולא במצור בלבד, אלא בכל
מקום, כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה, לוקה. אבל קוצצין אותו אם היה מזיק
אילנות אחרים או מפני שמזיק בשדה אחרים או מפני שדמיו יקרים. לא אסרה
תורה אלא דרך השחתה.
(רמב"ם, הלכות מלכים, פרק ו, הלכה ח)

שאלה לדיון:

- מה מוסיפה הלכת הרמב"ם על הציווי התנ"כי?

הלכה זו הובאה על ידי השופט י' שילה, בעניין עתירה נגד סלילת כביש תוך כדי עקירת עצי פרי, והוא
קבע על פיה ש"גוברים שיקולים צבאיים כבדי משקל על צרכים אזרחיים. וההכרח לא יגונה".

שאלות לדיון:

- אילו שיקולים נוספים צריכים להכריע בשאלות של כריתה או עקירת עצים?
- בציווי התנ"כי שבו פתחנו כתוב "כי האדם עץ השדה". מהי משמעות הפסוק בעיניך? מה בין האדם לעץ?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

ברוש

מילים: אהוד מנור

לחן: אריאל זילבר

ואני ראיתי ברוש

שניצב בתוך שדה מול פני השמש

בחמסין, בקרה

אל מול פני הסערה.

לכל מילות השיר, היכנסו לקישור <https://did.li/jXHTY>

שאלה לדיון:

- מה היחס של הדובר לעץ בשיר? מה תפקידו של העץ עבורו?

"מכל הארצות הנודעות בנופן המכוער, חושבני שהיא ראויה לכתר האליפות [...] ארץ ישראל יושבת עטויה שק ואפר. רובצת עליה קללה שהובישה את שדותיה והצמיתה את אונה [...] האוויר יוקד כמת ללא ניע, על סביבותיה אין דבר צומח זולת עשבים שוטים..."

מתוך: מסע תענוגות לארץ הקודש **Pleasure Excursion to the Holy Land**. מארק טוויין
1869

שאלות לדיון:

- מפעל הייעור של קק"ל שינה את פני הארץ באופן משמעותי ומאסיבי במאה השנים האחרונות. מהי חשיבות היער עבורך?
- מה דעתך על שינוי יזום כזה שמבצע האדם בנוף הטבעי? האם הוא חיובי או שלילי בעיניך?
- איזה גלגול עברו המטרות של ייעור ונטיעת עצים לאורך ההיסטוריה על פי מכלול הקטעים שבדף?